



Participatie- en communicatieplan kernenergie

Deel II

Nationaal Programma Radioactief Afval

Opgesteld door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

d.d. 03-10-2023

Inhoudsopgave

1	Inleiding en leeswijzer	3
2	Nationaal Programma Radioactief Afval	4
2.1	Beschrijving programma	4
2.2	Overzicht m.e.r.-procedure	4
2.3	Participatie, wettelijke inspraak en communicatie bij de concept NRD	5
2.3.1	Participatie- en communicatie afgelopen periode	5
2.3.2	Verdere participatie- en communicatie	6
2.3.3	Wettelijke inspraak door middel van een zienswijzeprocedure	6

1 Inleiding en leeswijzer

Op weg naar een klimaatneutraal Nederland in uiterlijk 2050 heeft het kabinet de ambitie om de productie van elektriciteit in Nederland uiterlijk in 2035 CO₂-neutraal te maken. Kernenergie kan aan deze ambitie bijdragen. In het coalitieakkoord heeft het kabinet daarom afgesproken:

- om in te zetten op de voorbereiding van de bouw van twee nieuwe kerncentrales in Nederland (nieuwbouw);
- de kerncentrale die in Borssele staat langer dan tot 2033 open te houden, met oog op de veiligheid (bedrijfsduurverlenging);
- te zorgen voor een veilige, permanente opslag van kernafval (actualisatie van het Nationaal Programma Radioactief Afval (NPRA)).

Bij al deze ontwikkelingen op het gebied van kernenergie is betrokkenheid van inwoners, stakeholders en andere betrokkenen erg belangrijk. Daarom heeft het Rijk dit participatie- en communicatieplan opgesteld. Dit plan is opgesteld vanuit de gedachte dat het kernenergievraagstuk maatschappelijke gezien één geheel is. Daarom is er ook één overkoepelend participatie- en communicatieplan opgesteld (zie deel I). Wel heeft elk van de drie besluitvormingstrajecten een eigen tijdslijn en een eigen besluitvormingsprocedure. Daarom wordt in deel II van dit plan ieder traject verder in detail uitgewerkt. De drie verschillende trajecten zijn: de nieuwbouw, de bedrijfsduurverlenging en de actualisatie van het NPRA.

Het participatie- en communicatieplan is een levend document. Door de reacties op dit plan en tijdens de uitvoering daarvan kan duidelijk worden dat de aanpak of strategie bijgestuurd moet worden. Bijvoorbeeld omdat het beter aansluit bij de wensen en behoeften van stakeholders, inwoners en andere belanghebbenden. De invulling van dit deel II zal concreter zijn voor de korte termijn. In de loop van de tijd zullen de vervolgstappen ook concreter ingevuld worden. Op dit moment wordt in dit deel II ingegaan op het NPRA en wordt er gewerkt aan de uitwerking van de overige trajecten.

Het kan zijn dat niet alle middelen die in deel I van het participatie- en communicatieplan worden genoemd in dit deel terugkomen. Dat heeft te maken met het tijdsplan en/of het specifieke traject waar het over gaat. Sommige middelen worden pas later ingezet of ingezet in één van de andere trajecten.

2 Nationaal Programma Radioactief Afval

2.1 Beschrijving programma

Radioactief afval ontstaat bij kerncentrales, bij onderzoek, in ziekenhuizen en bij de winning van olie en gas. Dit radioactieve afval geeft straling af en kan schadelijk zijn voor de gezondheid. De opslag en het beheer van radioactief afval moet daarom aan strenge eisen en regels voldoen, want het is belangrijk dat mensen en het milieu worden beschermd tegen de eventuele risico's van radioactief afval.

In Nederland is COVRA het enige bedrijf dat radioactief afval verzamelt, verwerkt en op een veilige manier tijdelijk opslaat. COVRA staat voor Centrale Organisatie voor Radioactief Afval. COVRA is een staatsbedrijf gevestigd in Nieuwdorp, Zeeland. De onafhankelijke toezichthouder, de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS), ziet toe dat COVRA voldoet aan de hoogste veiligheidseisen.

Het Nederlandse beleid staat beschreven in (voluit) 'het Nationale Programma voor het beheer van radioactief afval en verbruikte splijtstoffen.' Dit wordt afgekort naar NPRA. Verbruikte splijtstoffen zijn de radioactieve brandstoffen die in de kerncentrale in Borssele of de kernreactor in Petten zijn opgebruikt.

Het NPRA beschrijft het Nederlandse beleid op het gebied van radioactief afval en verbruikte splijtstoffen, van het ontstaan ervan tot aan de eindberging, nu en in de toekomst. Het huidige beleid is dat het radioactieve afval bij COVRA bovengronds wordt opgeslagen voor een periode van ten minste 100 jaar. Rond het jaar 2130 moet al het afval dat nog straalt naar een zogenaamde eindberging. Dat is een opslag in de diepe ondergrond. Waar deze eindberging komt is nog niet bekend. Het definitieve besluit over de locatie van de eindberging wordt genomen rond het jaar 2100. Radioactief afval dat erg weinig straalt (bijvoorbeeld bij radioactieve stoffen van natuurlijke oorsprong) gaat naar stortplaatsen die daar een vergunning voor hebben.

Alle landen die lid zijn van de Europese Unie zijn verplicht ten minste iedere tien jaar een nationaal programma te maken voor het beheer van radioactief afval en verbruikte splijtstoffen. Het [eerste Nederlandse nationale programma](#) is in 2016 gepubliceerd. Uiterlijk in 2025 moet Nederland een nieuw nationaal programma aan de Europese Commissie aanbieden.

De hoofdlijnen van het nieuwe NPRA staan in een brief van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat aan de Tweede Kamer¹. Een belangrijk onderdeel van het nieuwe nationaal programma wordt een routekaart naar de eindberging.

Deze routekaart gaat een beeld geven van de benodigde kennis, de besluiten die genomen moeten worden en de daarbij betrokken partijen, de benodigde ontwikkelingen in wet- en regelgeving en de organisatie van participatie. In het nieuwe NPRA zal een allereerste routekaart naar de eindberging worden opgenomen. De routekaart zal bij elke update van het NPRA waar nodig worden aangepast en aangevuld.

2.2 Overzicht m.e.r.-procedure

De besluiten uit het NPRA kunnen gevolgen hebben voor het milieu. Om deze mogelijke effecten duidelijk te maken wordt er een milieueffectrapport (MER) opgesteld. In dit milieueffectrapport worden er alternatieve oplossingen beschreven, zodat verschillende effecten in beeld komen. Het ministerie neemt het rapport mee in haar overwegingen. Op deze manier krijgt het milieu een volwaardige plaats in de besluitvorming.

Bij de voorbereiding van het nieuwe NPRA, wordt een plan-milieueffectrapport (plan-MER) opgesteld. De eerste stap in deze procedure is het opstellen van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Deze notitie beschrijft wat in de Milieueffectrapportage (MER) onderzocht gaat worden en op welke manier dit gebeurt. In de NRD wordt dus omschreven waarom het nationaal programma wordt opgesteld, welke milieuaspecten onderzocht gaan worden in de milieueffectrapportage en welke beleidskeuzes mogelijk zijn. Op de conceptversie van de NRD en het plan-MER is inspraak mogelijk. Iedereen kan hierop reageren door middel van het indienen van een zienswijze.

De stappen van deze m.e.r.-procedure worden weergegeven in de figuur hieronder:



¹ Kamerbrief van 20 december 2022, [Kamerbrief over nucleaire veiligheid en stralingsbescherming | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Huidige stap in m.e.r.-procedure

Op dit moment wordt de eerste formele stap gezet voor de m.e.r.-procedure, namelijk de terinzagelegging van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Ook wordt nu dit participatie- en communicatieplan ter inzage gelegd.

Van 3 oktober tot en met 13 november kan op de concept NRD een zienswijze worden ingediend. Daarnaast is het mogelijk om te reageren op dit participatieplan. Reageren kan op drie manieren. Digitaal via www.platformparticipatie.nl, per post, of telefonisch.

Het betreft nu de conceptversie van de NRD. Nadat de zienswijze-procedure heeft plaatsgevonden, worden alle ingediende zienswijze beoordeeld en eventueel verwerkt. Daarna wordt de concept NRD definitief vastgesteld.

Verderop in dit document leest u hoe u een zienswijze kunt indienen. In de concept NRD worden de volgende zaken toegelicht:

- Wat de aanleiding is van dit programma;
- Welke milieueffecten zullen worden onderzocht, en
- Welke alternatieven er zullen worden vergeleken.

Daarnaast wordt aan betrokken andere (internationale) overheden en de Commissie voor de milieueffectrapportage advies gevraagd over de inhoud van de concept NRD.

Wat gebeurt er met een ingediende zienswijze?

Alle ingediende zienswijzen worden door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat als bevoegd gezag, gelezen en beoordeeld. Het kan zijn dat uw zienswijze leidt tot wijzigingen in de definitieve NRD. Het kan ook zijn dat uw zienswijze niet tot aanpassing leidt. In dat geval wordt onderbouwd waarom niet.

Algemeen uitgangspunt is dat er alleen inhoudelijk wordt gereageerd op zienswijzen die van toepassing zijn op deze procedure, namelijk de actualisatie van het Nationaal Programma Radioactief Afval. Indien er ook zienswijzen worden ingediend die betrekking hebben op andere trajecten, zoals de mogelijke nieuwbouw van twee kern-centrales, wordt hier niet inhoudelijk op gereageerd. Zo mogelijk worden de indieners op de juiste plek gewezen om de zienswijze in te dienen.

Op basis van de ontvangen zienswijzen in de inspraak-procedure, de zienswijzen en adviezen van diverse andere overheden en het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage zal het ministerie van IenW een reactienota opstellen. In deze nota geeft het ministerie een reactie op alle ontvangen reacties en adviezen. De reactienota wordt samen met de definitieve NRD naar verwachting eind 2023 op de website www.overkernenergie.nl gepubliceerd. Indieners van een reactie worden hierover geïnformeerd.

Volgende stappen in de m.e.r.-procedure

Deze concept NRD ligt nu, samen met dit participatieplan ter inzage. Iedereen kan een zienswijze hierop indienen (zie kader hiernaast). Nadat alle zienswijzen zijn beoordeeld en eventueel verwerkt wordt de concept NRD definitief vastgesteld door het ministerie van IenW.

Als de NRD definitief is vastgesteld, zal het milieueffectrapport (MER) worden opgesteld. Het MER zal samen met het concept Nationaal Programma Radioactief Afval ter inzage worden gelegd. Hierop kan iedereen opnieuw zienswijzen indienen. Dit gebeurt naar verwachting eind 2024.

Ook de wettelijke adviseurs en de Commissie voor de milieueffectrapportage zullen gevraagd worden een advies uit te brengen over het MER. Mogelijk leiden de zienswijzen en adviezen nog tot een aanvulling van het MER. Hierna wordt het MER en het Nationaal Programma Radioactief Afval (NPRO) definitief vastgesteld en wordt het NPRO verstuurd naar de Tweede Kamer en de Europese Commissie. In de loop van 2025 zal het nieuwe nationaal programma in werking treden.

Bij iedere stap wordt dit participatie- en communicatieplan bijgewerkt en opnieuw ter inzage gelegd. Zodoende is dit document altijd in ontwikkeling en blijft het actueel.

2.3 Participatie, wettelijke inspraak en communicatie bij de concept NRD

Met de publicatie van de concept NRD krijgt iedereen de gelegenheid om een formele zienswijze in te dienen. Zowel gedurende de participatie als de zienswijzeprocedure wordt de omgeving geïnformeerd over de procedure voor het NPRO. Hieronder wordt toegelicht welke partijen zijn betrokken bij het opstellen van de concept NRD en welke participatie en communicatie op dit moment verder voorzien is in dit traject.

2.3.1 Participatie- en communicatie afgelopen periode

Voorafgaand aan deze formele stap in de procedure, de publicatie van de concept NRD, heeft participatie plaatsgevonden met verschillende stakeholders. Om te zorgen dat belangrijke partijen goed geïnformeerd en betrokken zijn bij de eerste stap in deze procedure, heeft het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) workshops met stakeholders georganiseerd. Hiervoor zijn partijen met een verantwoordelijkheid uitgenodigd, zoals overheden, maar ook bedrijven en brancheverenigingen voor de relevante sectoren en maatschappelijke organisaties, zoals milieuorganisaties.

In deze workshop zijn de partijen geïnformeerd over de procedure rondom het nationaal programma en hebben zij de mogelijkheid gekregen om mee te denken over de inhoud van de concept NRD. De opbrengsten uit deze workshops zijn zoveel mogelijk verwerkt in de concept NRD.

Opstellen concept NRD

De concept NRD is opgesteld door een extern adviesbureau, in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW).

Tijdens deze periode heeft er afstemming plaatsgevonden met:

- Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat;
- Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport;
- Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid;
- De Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS) als toezichthouder;
- COVRA, de Centrale Organisatie voor Radioactief Afval.

Bovengenoemde partijen zijn voorafgaand aan de publicatie van de concept NRD in de gelegenheid gesteld om te reageren op de concept NRD. De opbrengsten zijn zoveel mogelijk verwerkt in de concept NRD.

Gesprekken en bijeenkomsten

Naast het opstellen van het document, heeft er in de periode van november 2022 t/m mei 2023 ook een aantal gesprekken en bijeenkomsten plaatsgevonden op het gebied van kernenergie. Dit betreft niet alleen de actualisatie van het Nationaal Programma Radioactief afval, maar ook de trajecten rondom de bedrijfsduurverlenging van de Kerncentrale in Borssele en de eventuele nieuwbouw van twee kerncentrales.

Dit betreft de volgende (kennismakings)gesprekken/informatiebijeenkomsten:

- Nationale stakeholderbijeenkomsten met maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en bestuurlijke partijen;
- Vertegenwoordigers van jongerenorganisaties;
- Een algemeen webinar over kernenergie en de ontwikkelingen. Deze is terug te vinden op: www.overkernenergie.nl;
- Informatieavonden in Zeeland op 10, 15 en 16 mei 2023.

Deze lijst is niet uitputtend maar geeft een beeld van de gesprekken die plaats hebben gevonden.

2.3.2 Verdere participatie- en communicatie

Via onderstaande communicatiemiddelen, houden we u ook op de hoogte van de voortgang van het traject en de procedures.

Wij verwelkomen uw opmerkingen, vragen en suggesties naar aanleiding van onze informatie en onze manier van communiceren.

Website

Het traject heeft twee websites:

- www.overkernenergie.nl. Op deze website staat algemene informatie over kernenergie, de voorgenomen ontwikkelingen en het participatieproces.
- www.platformparticipatie.nl. Hier staat informatie over de procedure en de besluitvorming. U vindt hier ook documenten, zoals de (concept) NRD, (t.z.t.) het MER en de participatie- en communicatieplannen.

Aankondigingen

De verschillende stappen en evenementen in dit traject (zoals een digitale informatiebijeenkomst) worden, naast op de eerdergenoemde websites, aangekondigd via advertenties in nationale en/of regionale dagbladen. Daarnaast worden er online advertenties geplaatst op regionale nieuwssites. Om ook jongeren te bereiken wordt ingezet op online advertenties, onder andere via sociale media.

Digitale Informatiebijeenkomst / Webinar

Tijdens de zienswijzeprocedure van de concept NRD wordt een digitale informatiebijeenkomst georganiseerd met medewerkers van het ministerie van IenW en EZK. Tijdens deze online bijeenkomst, of met andere woorden webinar, wordt een presentatie gehouden door medewerkers van het ministerie van IenW. In deze presentatie wordt informatie gegeven over de concept NRD en de procedures rondom het NPRA. Daarnaast wordt uitgelegd hoe iedereen een zienswijze kan indienen. Tijdens de bijeenkomst is er ook gelegenheid om vragen te stellen en in gesprek te gaan met de medewerkers van de ministeries.

Een digitale bijeenkomst is bedoeld om ook jongeren te bereiken en om mensen de gelegenheid te geven zo laagdrempelig mogelijk (zonder reistijd) deel te laten nemen aan een (digitale) bijeenkomst.

Iedereen wordt van harte uitgenodigd deze bijeenkomst digitaal bij te wonen. De bijeenkomst wordt gehouden op 13 oktober en is te bereiken via www.overkernenergie.nl en www.platformparticipatie.nl. Naar verwachting volgt er eind 2024 een zienswijzeprocedure van het concept NPRA en de milieueffectrapportage. Tijdens deze zienswijzeprocedure organiseert het ministerie van IenW opnieuw (digitale of fysieke) informatiebijeenkomst(en).

Contacten met de omgeving

Bij het opstellen van het nieuwe nationaal programma maken we gebruik van bestaande contacten met de omgeving. Tegelijkertijd blijven we alert op het signaleren van partijen die we nog niet kennen. Dat geldt ook voor nieuwe ontwikkelingen en inzichten. Wanneer u denkt dat we u, of uw organisatie, (nieuwe) ontwikkelingen en/of relevante (gebieds)informatie nog niet kennen, laat het ons dan weten. We nodigen u graag uit om dit aan te geven in een zienswijze.

Het ministerie van IenW is van plan opnieuw workshops met stakeholders te organiseren bij het opstellen van de milieueffectrapportage. Indien u het gevoel heeft dat er nog een belangrijke partij is met wie dit soort gesprekken gevoerd moeten worden, dan vernemen we dat graag in een zienswijze.

2.3.3 Wettelijke inspraak door middel van een zienswijzeprocedure

Met de opbrengsten uit de participatie heeft een extern adviesbureau, in opdracht van het Ministerie van IenW, de concept NRD opgesteld. Tijdens de wettelijke inspraak krijgt iedereen de gelegenheid om formeel te reageren op de concept NRD en het participatie- en communicatieplan, door middel van het indienen

van een zienswijze. Deze reacties worden vervolgens beoordeeld en verwerkt door het bevoegd gezag, in dit geval het ministerie van IenW. Het ministerie van IenW reageert naar alle indieners van zienswijze via een zogenaamde reactienota. Hierin wordt vermeld wat er met iedere zienswijze is gebeurd.

Indienen zienswijze

Van 3 oktober tot en met 13 november 2023 kan iedereen reageren op de concept NRD en op dit participatie- en communicatieplan. Reageren kan op drie manieren. Digitaal via www.platformparticipatie.nl, per post, of telefonisch.

Naar verwachting wordt uiterlijk eind 2023 reactie gegeven op de zienswijzen en de NRD definitief vastgesteld.

Deze brochure is tot stand gekomen door een samenwerking van:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Augustus 2023 | Publicatie-nr. 0823-005